

Sygn. akt I Ca 290/15

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2015 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie SO Joanna Składowska

SR (del.) Elżbieta Sadowska-Augustyniak

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2015 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z wniosku M. P. i S. P.

z udziałem (...) SA z siedzibą w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 29 maja 2015 roku, sygnatura akt I Ns 80/13

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. zasądzić od wnioskodawców M. P. i S. P. na rzecz uczestnika postępowania (...) SA z siedzibą w L. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I Ca 290/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 maja 2015 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu oddalił wniosek S. P. i M. P. o ustanowienie służebności przesyłu oraz obciążył wnioskodawców kosztami postępowania.

Rozstrzygnięcie zostało podjęte po następujących ustaleniach i wnioskach.

Wnioskodawcy są właścicielami nieruchomości położonej w Z. (działka nr (...)) i w Z. (działka nr (...)).

Przez działkę (...) przebiega linia energetyczna średniego napięcia. Linia została oddana do użytku w dniu 25 listopada 1967 roku.

Przez działkę (...) także przebiega linia średniego napięcia. Na działce jest transformator na trzech słupach i jeszcze dwa słupy. Wnioskodawcy kupili działkę (...) lat temu i linia już wówczas była na tej działce.

Decyzją z dnia 22 czerwca 1989 roku Urząd Gminy w B. zatwierdził plan realizacyjny i wydanie pozwolenia na budowę Zakładowi (...) w Ł. na budowę i modernizację linii energetycznej i stacji transformatorowej we wsi Z.. Odbioru technicznego linii dokonano w dniu 5 sierpnia 1991 roku.

Z dniem 1 stycznia 1989 roku w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego (...) w W. utworzono Zakład (...) w Ł., któremu przydzielono składniki mienia Centralnego O. Energetycznego w W.. Z dniem 12 lipca 1993 roku Zakład (...) w Ł. przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod firmą Zakład (...) SA. Od 15 grudnia 2008 roku firma spółki miała nazwę (...) SA. Obecnie spółka stanowi oddział (...) SA w L..

Mając na uwadze powyższe, sąd pierwszej instancji wskazał, że – z uwagi na podniesiony przez uczestnika zarzut – w pierwszym rzędzie należało ustalić czy doszło do nabycia służebności przez zasiedzenie.

Służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, jeśli polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Do oceny przesłanek zasiedzenia stosuje się odpowiednio przepisy o zasiedzeniu nieruchomości, z uwzględnieniem specyfiki służebności. Posiadanie służebności nie obejmuje władania rzeczą, ale faktyczne korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb.

Powołując przepisy art. 172 § 1 kc oraz 176 § 1 kc sąd wskazał, że w niniejszej sprawie urządzenia przesyłowe na działce (...) z całą pewnością istniały w 1967 roku. Od tego czasu linia jest eksploatowana, konserwowana, poddawana sukcesywnym przeglądom. Od 25 listopada 1967 roku, a więc przeszło 30 lat, linia znajduje się w posiadaniu, najpierw Skarbu Państwa, a w dalszej kolejności jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, działającej obecnie pod firmą (...) SA w L.. Oczywiście jest, że posiadanie wykonywane przez poprzedników prawnych uczestnika nosiło znamiona posiadania w złej wierze, skoro było wiadomym, że prawo do nieruchomości, z której korzystają przysługuje innym podmiotom.

Z kolei urządzenia przesyłowe usytuowane na działce (...) istniały z całą pewnością w 1990 roku. Wynika to z decyzji Urzędu Gminy w B. zatwierdzającej plan realizacyjny na budowę i modernizację. Od 5 sierpnia 1991 roku, a więc przeszło 20 lat, linia średniego zasięgu znajduje się w posiadaniu Skarbu Państwa, a w dalszej kolejności jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, działającej obecnie pod firmą (...) SA w L.. Posiadanie wykonywane przez poprzedników prawnych uczestnika nosiło znamiona posiadania w dobrej wierze, skoro wydana została decyzja administracyjna o pozwoleniu na budowę tej linii.

Sąd wskazał, że okoliczność, że przed dniem 1 lutego 1989 roku państwowe osoby prawne nie mogły nabyć przez zasiedzenie nieruchomości, gdyż nie władały nieruchomością w imieniu własnym, lecz sprawowały zarząd mieniem państwowym w ramach jednolitej własności państwowej nie stanowi przeszkody do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie. Taka osoba prawna może do okresu samoistnego posiadania po 1 lutego 1989 roku zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa, w którym sama występowała jako dzierżyciel w ramach sprawowanego zarządu mieniem państwowym.

W niniejszej sprawie oznacza to zaliczenie do okresu posiadania także posiadania od 25 listopada 1967 roku do 1 lutego 1989 roku.

Posiadanie służebności przez poprzedników prawnych uczestnika polegające na wybudowaniu na nieruchomości wnioskodawców linii średniego napięcia oraz utrzymywaniu jej funkcjonowania przez okres ponad 30 lat na działce (...) i ponad 20 lat na działce (...) wyczerpało przesłanki nabycia służebności przez zasiedzenie.

Skoro uczestnik nabył służebność przez zasiedzenie, to wniosek o ustanowienie służebności jako bezzasadny podlegał oddaleniu. O kosztach orzeczono na podstawie art. 520 § 3 kpc.

Apelację złożyli wnioskodawcy. Zarzucili sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego wskutek naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc wyrażającą się w dokonaniu oceny dowodów w sposób nie dający się pogodzić z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez przyjęcie, że z samego faktu dysponowania decyzją o pozwoleniu na budowę wynika, że posiadanie służebności w zakresie linii przebiegającej przez działkę (...) przez poprzedników prawnych uczestnika nosiło znamiona dobrej wiary oraz poprzez przyjęcie, że wraz z utworzeniem przedsiębiorstwa państwowego doszło do przekazania na majątek uczestnika infrastruktury przesyłowej, w a konsekwencji, że posiadanie miało charakter nieprzerwany, pomimo że uczestnik nie przedłożył protokołu zdawczo-odbiorczego bądź też protokołu z przekazania środków trwałych ani żadnego innego dokumentu na potwierdzenie tego. Skarżący zarzucili też naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 172 § 1 kc poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że posiadanie wykonywane przez uczestnika i jego poprzedników prawnych nosiło znamiona dobrej wiary, podczas gdy przedsiębiorstwo, które nie legitymuje się tytułem prawnym do ingerowania w sferę cudzej własności korzysta z nieruchomości w złej wierze, naruszenie art. 348 zd. 2 kc w zw. z art. 6 kc poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji uznanie, że służebność przesyłu została skutecznie przeniesiona na niego przez poprzednika prawnego, pomimo że w toku postępowania uczestnik nie udowodnił faktu przeniesienia posiadania urządzeń przesyłowych, naruszenie art. 292 kc w zw. z art. 176 § 1 kc poprzez uwzględnienie podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia mimo niespełnienia przesłanki w postaci nieprzerwanego posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na skutek niewykazania przeniesienia na uczestnika posiadania urządzeń przesyłowych oraz naruszenia art. 305¹ kc w zw. z art. 285 § 1 i 2 kpc w zw. z art. 292 kc poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie wykładni rozszerzającej z pominięciem językowej ich treści, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że przed wejściem w życie przepisów art. 305¹⁻⁴ kc dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Podnosząc powyższe skarżący wnosili o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku w całości na koszt uczestnika, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację uczestnik wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja nie jest uzasadniona i jako taka podlega oddaleniu.

W pierwszym rzędzie wskazać trzeba, że wbrew stanowisku skarżących, sąd pierwszej instancji z zaoferowanego materiału dowodowego wyprowadził logiczne wnioski. Dokonana przez sąd ocena nie narusza reguł swobodnej oceny.

W kwestii zarzutu błędnego uznania, że z samego faktu dysponowania decyzją o pozwoleniu na budowę wynika, że posiadanie służebności w odniesieniu do linii energetycznej przebiegającej przez działkę (...) było posiadaniem w dobrej wierze.

Wskazując brak podstaw dla takiej oceny skarżący nie mają racji. W pierwszym rzędzie podnieść trzeba, że dla ustalenia czy posiadacz służebności jest w dobrej czy w złej wierze, znaczenie ma nie jego wiedza o tym, kto jest właścicielem nieruchomości, ale jego przekonanie do tego czy przysługuje mu wykonywane prawo.

Okoliczność wykonania inwestycji w postaci linii energetycznej na podstawie – wydanej przez uprawniony do tego organ – decyzji budowlanej w sposób oczywisty rzutuje na istnienie po stronie posiadacza przekonania o przysługiwaniu mu wykonywanego prawa, przekonania o tym, że wykonując uprawnienia w zakresie posiadania służebności nie narusza niczyich praw. Taki pogląd wyrażony został także w orzecznictwie Sądu Najwyższego – gdy przedsiębiorstwo przesyłowe wybudowało urządzenia przesyłowe, co do których wydane były decyzje administracyjne pozwalające na ich budowę oraz dotyczące ich przebiegu, to objęły w dobrej wierze posiadanie służebności jako korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności (postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 roku w sprawie II CSK 120/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2014 roku w sprawie II CSK 551/13).

Tak samo w kwestii odnoszącej się do zarzutu błędnej oceny co do ciągłości posiadania pomimo nie przedstawienia żadnego dokumentu na okoliczność przeniesienia posiadania.

Tu w pierwszym rzędzie należy wskazać na treść przepisu art. 340 zd. 1 kc., zgodnie z którym domniemywa się ciągłość posiadania. Poza tym w sprawie jest oczywiste – czemu przecież wnioskodawcy nie zaprzeczali – że uczestnik postępowania po przekształceniach opisanych w uzasadnieniu przez sąd pierwszej instancji i udokumentowanych w materiale dowodowym – jest właścicielem linii energetycznych i korzysta z gruntów wnioskodawców w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu. Zgodnie z przepisem art. 348 kc – mającym zastosowanie także do posiadania służebności na mocy art. 352 kc – przeniesienie posiadania następuje m.in. przez wydanie rzeczy. Skoro zatem aktualnie uczestnik wykonuje uprawnienia w zakresie służebności, to w sposób oczywisty nabył je na skutek wcześniejszych kolejnych przejść posiadania takiego uprawnienia wynikających z przekształceń podmiotowych; te zaś zostały udokumentowane. Brak jest podstaw dla uznania wymogu przedstawienia w niniejszej sprawie na okoliczność przeniesienia posiadania protokołu zdawczo-odbiorczego czy też innego dokumentu w tym zakresie. W wyniku opisanych wcześniej przekształceń dochodziło do pozyskiwania przez kolejne podmioty środków dających faktyczną władzę w zakresie służebności, co jest jednoznaczne z wydaniem rzeczy i odpowiada sposobowi przeniesienia posiadania określonego w przepisie art. 348 kc.

Zważywszy powyższe nie mają również podstaw zarzuty dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego wskazujące na błędne zastosowanie przepisu art. 172 § 1 kc poprzez przyjęcie, że posiadanie nosiło znamiona dobrej wiary, mimo braku legitymowania się tytułem prawnym do ingerowania w sferę cudzej własności oraz przepisu art. 348 zd. 2 kc w zw. z art. 6 kc poprzez jego niezastosowanie.

W pierwszym rzędzie w odniesieniu do zarzutu błędnego przyjęcia dobrej wiary, to gdyby uczestnik posiadał tytuł prawny, to w ogóle dokonywanie jakichkolwiek ocen w przedmiocie nabycia służebności przez zasiedzenie byłoby bezprzedmiotowe.

Jak już wskazano, kwestionowanie podstaw przyjęcia dobrej wiary w odniesieniu do działki położonej w Z. nie ma uzasadnienia. Dobrej wiary zasiadającego posiadacza nie wyłącza wiedza o prawie własności przysługującym innej osobie. Dobra wiara występuje wtedy gdy ingerencja w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczyna się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiają przekonanie posiadacza, że nie narusza on cudzego prawa. Decydujące znaczenie ma ocena dobrej czy złej wiary w chwili objęcia posiadania prowadzącego do zasiedzenia. Utrata dobrej wiary w czasie trwania posiadania nie ma już prawnego znaczenia. Domniemanie dobrej wiary posiadacza wzruszyć może jedynie dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu wiedział lub mógł się dowiedzieć o tym, że narusza prawo innej osoby. Tymczasem nie zostało w sprawie wykazane, że ówczesny właściciel sprzeciwiał się budowie urządzeń przesyłowych na jego gruncie. Nie jest przy tym wystarczające twierdzenie, że właściciel nie wyrażał zgody na posadowienie linii. Wskazać należy, że w myśl obowiązujących w dacie wznoszenia urządzeń przesyłowych na działce (...) przepisów prawa budowlanego (art. 29 ust. 5 ustawy z dnia 24 października 1974 roku – Prawo budowlane) wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę linii musiało być poprzedzone uzyskaniem prawa do dysponowania gruntem. Okoliczność, że w niniejszej sprawie decyzja budowlana została wydana oznacza, że przystępując do realizacji inwestycji, a następnie obejmując ją w posiadanie Zakład (...) objął w dobrej wierze posiadanie służebności.

Co się tyczy podstaw uznania za nietrafny zarzutu naruszenia przepisu art. 348 zd. 2 w zw. z art. 6 kc, to aktualne pozostają argumenty przedstawione już wcześniej powyżej.

W konsekwencji odrzucenia zarzutu o braku przesłanek dla uznania zasiedzenia z uwagi na niewykazanie ciągłości posiadania służebności, nie ma również podstaw zarzut naruszenia przepisu art. 292 kc w zw. z art. 176 § 1 kc. Sąd Rejonowy w sposób uprawniony uwzględnił zarzut zasiedzenia, uznając spełnienie przesłanek dla nabycia prawa

służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, co skutkowało musiałoby oddalenie wniosku o ustanowienie służebności.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 305¹ kc w zw. z art. 285 § 1 i 2 kc w zw. z art. 292 kc poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie wykładni rozszerzającej z pominięciem językowej ich treści, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia, że przed wejściem w życie przepisów art. 305¹⁻³ kc dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej treści służebności przesyłu, to wbrew wyrażonemu powyżej zarzutowi ustaliła się jednolita linia orzecznicza, że istnieje możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu (art. 292 kc w zw. z art. 352 kc), nawet wówczas, gdy posiadanie rozpoczęło się przed wejściem w życie przepisów art. 305¹⁻³ kc (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku w sprawie III CZP18/13).

Z tych względów apelacja jako pozbawiona podstaw podlega oddaleniu, o czym orzeczono na podstawie art. 13 § 2 kpc w zw. z art. 385 kpc.

Z uwagi na wynik apelacji – wobec treści art. 520 § 3 kpc – należało zasądzić od wnioskodawców na rzecz uczestnika koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym w wysokości 120 zł – na podstawie § 7 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.